

HELSINGBORG

BOLAGSSTYRNING I HELSINGBORGS STAD
DNR: 310/2019

Bolagsstyrning i Helsingborgs stad

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
2	Syfte	3
3	Legala förutsättningar	3
4	Värdeskapande ägarstyrning	4
5	Stadens styrmodell	4
6	Bolagsorganen	4
6.1	Kommunfullmäktige	4
6.2	Kommunstyrelsen	5
6.3	Helsingborgs Stads Förvaltning AB	5
6.4	Bolagsstämma	5
6.5	Bolagsstyrelser	6
6.6	Revisorer	6
6.7	Lekmannarevisorer	6
7	Formella styrdokument	7
7.1	Bolagsordning	7
7.2	Ägardirektiv	7
7.3	Övriga styrdokument	8
8	Uppföljning och rapportering	8
8.1	Ägardialoger	8
8.2	Bolagsdag med årsstämmor	8

Beslutat av: Kommunfullmäktige i Helsingborg

Datum: 18-19 juni 2019, § 96

Dokumentet gäller för: Helsingborgs stads bolag

Dokumentansvarig: Avdelningen för juridik och administration vid stadsledningsförvaltningen

1 Bakgrund

En stor del av stadens verksamhet drivs i aktiebolagsform. En grundförutsättning för stadens bolagsverksamhet är att den – liksom stadens övriga verksamhet – leder mot vision Helsingborg 2035. Det är därför naturligt att bolagsverksamheten samordnas med stadens övriga verksamhet så långt det är möjligt och lämpligt.

Kommunallagen ställer krav på kommunalt inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet, även den som ägs och bedrivs i bolagsform. De kommunalt ägda bolagen representerar stora tillgångar som kommunfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för. Ansvaret kräver en löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning.

Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för de verksamheter som staden äger och förvaltar oavsett om de bedrivs i bolags- eller förvaltningsform. Därför bör staden kommunicera en klar och tydlig bild om syftet med ägarskapet, samt vilken utveckling som är önskvärd i bolagen. Genom att, i dialog med bolagens ledning, använda och utveckla de formella styrinstrumenten lägger vi grunden för en kultur som gör det möjligt att styra och följa upp att verksamheten i bolagen utvecklas i önskad riktning.

2 Syfte

Syftet med detta dokument är att det tillsammans med övriga styrdokument ska vara ett verktyg för stadens värdeskapande ägarstyrning av stadens bolag. Dokumentet anger också rollfördelningen mellan de olika organen kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, Helsingborgs Stads Förvaltning AB:s styrelse, bolagsstämmorna, bolagsstyrelserna, revisorer och lekmannarevisorer.

Dokumentet är bindande och ska i likhet med styrdokumenterna bolagsordning och ägardirektiv antas på bolagens bolagsstämma.

3 Legala förutsättningar

I 10 kap. 11 § kommunallagen anges förutsättningarna för att överlämna kommunala angelägenheter till ett aktiebolag. Bestämmelsen innebär att den verksamhet som överlämnas till bolaget ska falla inom den kommunala kompetensen. Det är således inte möjligt för en kommun att genom bolagsbildning vidga den kommunala kompetensen.

I 10 kap 3 § kommunallagen anges ett antal krav på kommunal bolagsverksamhet.

För delägda bolag gäller enligt 10 kap 4 § kommunallagen att kraven ska tillämpas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till ägarförhållandena, aktieägaravtal och andra avtal, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Kommunstyrelsen har enligt 6 kap 1, 9-10 §§ kommunallagen uppsiktsplikt över de kommunala bolagen. Se vidare under punkten 6.2 nedan.

4 Värdeskapande ägarstyrning

Värdeskapande ägarstyrning innebär att staden ska utveckla och samordna stadens bolagsverksamhet så att den skapar största möjliga samhällsnytta. Genom öppenhet och tillit till respektive organs roll kan ett mervärde skapas för staden, dess bolag och invånare.

Som ett led i den värdeskapande ägarstyrningen är stadens hel- och majoritetsägda bolag organiserade i en aktiebolagsrättslig koncern, med Helsingborgs Stads Förvaltning AB, nedan förkortat HSFAB, som dess moderbolag.

Styrningen ska ske genom en samordnad planerings- och uppföljningsprocess som leder bolagsverksamheten mot Helsingborg 2035.

5 Stadens styrmodell

Stadens styrmodell är de förtroendevaldas verktyg för att styra kommunens verksamheter. Stadens styrmodell är beslutad i kommunfullmäktige och består av följande delar:

- Visionen är stadens gemensamma och långsiktiga målbild för framtiden.
- Programmet för mandatperioden beskriver de styrandes politiska viljeinriktning för mandatperioden.
- Stadens inriktningar är tvärspektoriella inriktningar för Helsingborgs utveckling mot stadens vision.
- Styrdokument förtydligar politiska viljeinriktningar och ambitioner eller förhållningssätt.
- Bolagets uppdrag beskriver syftet med bolagets verksamhet.
- Bolagets inriktning beskriver ägarens inriktning för bolaget under mandatperioden.
- Bolagets mål tydliggör ägarens prioriteringar.

Bolagens uppdrag, inriktning och mål redovisas i ägardirektiven.

6 Bolagsorganen

6.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där staden har ett ägarintresse. Det är kommunfullmäktige som beslutar om att en kommunal verksamhet ska bedrivas i bolagsform och fastställer vilket ändamål och vilka befogenheter som ska gälla för bolagets verksamhet. Formellt utövar kommunfullmäktige sin ägarroll gentemot bolagen genom att:

- fastställa bolagsordningar
- fastställa direktiv
- utse styrelseledamöter

- utse lekmannarevisorer
- ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolaget
- ha rätt att ställa interpellation eller fråga till ordförande i kommunalt bolag

6.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens uppdrag är att leda och samordna planering och uppföljning av hela kommunkoncernen genom en gemensam planerings- och uppföljningsprocess för bolag och nämnder.

Kommunstyrelsen utser ombud för stadens aktier i delägda bolag direkt under Helsingborgs stad och i HSFAB vid bolagsstämmor och lämnar instruktion till hur ombuden ska rösta på stämman.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över de kommunala bolagen och ska göra en årlig bedömning av bolagens verksamhet utifrån det ändamål och de befogenheter som anges i bolagsordningen. Om kommunstyrelsen bedömer att ett bolag under året har avvikit från sitt ändamål och sina befogenheter ska kommunstyrelsen lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

6.3 Helsingborgs Stads Förvaltning AB

Moderbolaget HSFAB utövar på uppdrag av kommunfullmäktige ägarrollen över bolagen som ingår i HSFAB-koncernen genom att styra, leda och samordna stadens verksamheter i bolagsform mot Helsingborg 2035.

HSFAB utser ombud för bolagets aktier i dotterbolagen vid bolagsstämmor och lämnar instruktion till hur ombuden ska rösta på stämman.

Styrelsen i HSFAB ansvarar för HSFAB-koncernens gemensamma planerings- och uppföljningsprocess i bolagssektorn.

Styrelsen i HSFAB har beredningsansvar för:

- bolagsordningar för bolagen som ingår i HSFAB-koncernen
- ägardirektiv till bolagen som ingår i HSFAB-koncernen
- kommunfullmäktiges yttrande i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolagen som ingår i HSFAB-koncernen.

6.4 Bolagsstämma

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och det är på stämman som ägaren utövar sitt rättsliga inflytande över bolaget enligt aktiebolagslagen. Detta innebär att tillämpliga styrdokument som kommunfullmäktige beslutat om, exempelvis bolagsordning och ägardirektiv, även ska antas på bolagsstämma för att bli rättsligt bindande för bolaget.

Årsstämman ska fastställa årsredovisningen (och i förekommande fall koncernredovisningen) och besluta om hur bolagets vinst eller förlust ska disponeras. Årsstämman ska även pröva frågan om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören.

Stämмоombudet har till uppgift att företräda stadens eller HSFAB:s aktier i ärendena på stämman, enligt instruktion.

6.5 Bolagsstyrelser

Bolagsstyrelsernas huvuduppdrag är att säkerställa att bolagen lever upp till ägarens förväntningar och mål i ägardirektiven genom att bryta mer målen i affärsplaner och strategier. Enligt aktiebolagslagen är det bolagsstyrelsen som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Till skillnad från kommunala förtroendemannauppdrag är styrelseuppdrag i bolagsstyrelser ett syslomanuppdrag. Detta innebär att ledamoten förbinder sig att agera för bolagets bästa inom ramen för bolagsordningen och ägardirektivet.

Till följd av dessa specifika förutsättningar och krav ska ledamöter och suppleanter i stadens bolagsstyrelser ha genomgått en introduktionsutbildning om bolaget, dess verksamhet, organisation, marknad med mera samt en styrelseutbildning med mål att erhålla en certifiering som styrelseledamot.

Bolagsstyrelserna ska årligen upprätta en arbetsordning för sitt arbete. Styrelsen rapporterar till HSFAB enligt utfärdade anvisningar (bolag som inte ingår i HSFAB-koncernen rapporterar till kommunstyrelsen).

Bolagsstyrelserna ska i VD-instruktion ange arbets- och ansvarsfördelningen mellan styrelsen och den verkställande direktören.

Bolagsstyrelserna i stadens helägda bolag ska vid rekrytering av VD samråda med HSFAB:s presidium. Beslut om anställning samt övriga frågor som rör VD:s anställningsförhållande beslutas av respektive bolagsstyrelse, efter samråd med VD i HSFAB.

6.6 Revisorer

Bolagets revisor utses av bolagsstämman för att granska dels bolagets årsredovisning och bokföring, dels styrelsens och verkställande direktörens förvaltning.

Bestämmelser om revisor ska finnas i bolagsordningen. Stadsrevisionen genomför upphandling för stadens bolag och föreslår revisorer och revisorssuppleanter.

6.7 Lekmannarevisorer

Lekmannarevisorer utses av kommunfullmäktige och anmäls på bolagsstämman. Lekmannarevisorer granskar om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig. I bolagsordning ska anges antalet lekmannarevisorer i bolaget – antingen ett bestämt antal eller ett högsta och ett lägsta antal. I delägda

bolag ska kommunen med beaktande av andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt (10. Kap 3-5 § kommunallagen) komma överens med övriga aktieägare om, och i så fall hur, lekmannarevisorer ska utses.

7 Formella styrdokument

7.1 Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande styrdokumentet vid ägarstyrning och anger det kommunala ändamålet med verksamheten, det vill säga dess syfte och uppdrag samt de förutsättningar som gäller vid uppdragets utförande (de kommunala befogenheterna som gäller för respektive bolag). Utöver ett antal grundläggande regler för aktiekapital, styrelsesammansättning, räkenskapsår och vilka ärenden som ska förekomma på årsstämma, ska det anges att kommunfullmäktige ska få ta ställning innan ett kommunalt bolag fattar beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

7.2 Ägardirektiv

Staden utövar styrning över sina bolag genom ägardirektiv. Som namnet antyder är ett ägardirektiv ett ensidigt riktat direktiv till bolaget från ägaren om dennes krav och förväntningar på bolaget.

Ägardirektiven för respektive bolag anger uppdrag, ansvar, inriktning, mål och ekonomiska förutsättningar för det specifika bolaget, med utgångspunkt i det kommunala ändamålet, Helsingborg 2035 och programmet för mandatperioden. Direktiven ska upprättas i samråd med bolagen för att dessa ska kunna ta ansvar för det uppdrag och de förväntningar som läggs på bolagen. Antagna ägardirektiv utgör utgångspunkt för bolagens affärsplaner, strategier, budget och andra styrande dokument.

Ägardirektiven är strukturerade på likartat sätt för samtliga bolag med följande rubriker:

- Uppdrag
- Ansvar
- Stadens inriktningar
- Bolagets inriktning
- Mål
- Ekonomi
- Rapportering och uppföljning
- Kommunfullmäktiges kontroll över verksamheten
- Beslut om ägardirektiv

För bolag som ägs eller där inflytande utövas tillsammans med andra ska liknande ägardirektiv upprättas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheter i övrigt.

7.3 Övriga styrdokument

Utöver de styrdokument som är tvingande för bolagen att anta ska bolagen känna till de stadsövergripande styrdokument som gäller för stadens verksamheter och verka för att dessa i tillämpliga delar följs och arbetas in i bolagets egna policys, direktiv och riktlinjer.

8 Uppföljning och rapportering

Verksamheten i de delägda bolagen direkt under Helsingborgs stad följs upp genom delårsrapporter, delårsbokslut och årsbokslut eller enligt överenskomna fastställda rutiner med respektive bolag. De helägda verksamhetsbedrivande dotterbolagen i HSFAB-koncernen¹ rapporterar verksamheten utifrån uppdrag, inriktning, mål och ekonomi. Rapportering sker per tertial i delårsrapporter, delårsbokslut och årsbokslut. Övriga hel- och delägda bolag i HSFAB-koncernen följs upp enligt instruktion från HSFAB.

8.1 Ägardialoger

Stadens informella styrning över bolagen sker i de flesta fall genom årliga ägardialoger. Dessa har som syfte att diskutera strategiskt viktiga frågor samt att följa upp ägardirektiven och i samband med detta överväga eventuell revidering av befintliga ägardirektiv.

Planeringsprocessen i de verksamhetsbedrivande dotterbolagen i HSFAB-koncernen inleds med ägardialoger mellan styrelsen i HSFAB och bolagsstyrelsernas presidier.

Utgångspunkten för ägardialogerna är bolagens nulägesbeskrivning, måluppfyllelse och ekonomi. Första året på mandatperioden ligger speciellt fokus på dialog om bolagens ägardirektiv. I dialog enas man om förslag till eller revidering av ägardirektiv, vilket kommunfullmäktige fattar beslut om vid dess junisammanträde.

Det åligger bolagsstyrelsernas presidier att löpande förankra utfallet av ägardialogerna i sina respektive styrelser. Vd:arna i dotterbolagen ska hålla VD i HSFAB löpande informerad om sin verksamhet och om frågor av större vikt, för vidare rapportering till styrelsen i HSFAB.

8.2 Bolagsdag med årsstämmor

Årligen bjuder kommunstyrelsens ordförande in kommunfullmäktiges ledamöter och ersättare, revisorsgruppen och bolagens styrelser till Bolagsdagen med årsstämmor som hålls för de helägda verksamhetsbedrivande bolagen. Bolagsdagen ger möjlighet för stadens förtroendevalda att få kunskap om bolagens verksamheter under det gångna året.

¹ Helsingborgshem AB, Helsingborg Arena och Scen AB, Helsingborgs Hamn AB samt Öresundskraft AB

